СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 222. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 24-го вересня 1937. VOL. XLV. No. 222. Jersey City, N. J., Friday, September 24, 1937. THREE CENTS

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЯПОНІЇ

ВАШИНГТОН. — Американський уряд вислав до японського уряду формальну ноту, в котрій „сильно протестує" проти створення в околиці Нанкіну ситуації, грізної для життя американських громадян та невоюючого населення взагалі.

Нота каже, що американський уряд займає таке становище, що „загальне бомбардування широкого простору краю, в котрім живе велика маса людей, занятих мирною працею, противиться засадам права й людяности".

Зогляду на те, що протест піднесено в формі ноти, він вимагає негайної відповіди. Що американський уряд зробить на випадок відкинення протесту, нота ні представники уряду не кажуть.

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇЖДЖАЄ НА ТУРУ ПО ЗАХІДНІХ СТЕЙТАХ.

ГАЙД ПАРК. (Ню Йорк).—У середу під вечір президент Рузвелт виїхав звідси спеціяльним поїздом на свою заповіджену туру по західніх стейтах. Великі натовпи людей прощали президента. На домагання місцевостей по дорозі цеї тури президент згодився промовляти в іще 4 місцях.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИНЯВ НОВИЙ ПЛЯН ЧИСЛЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ.

ГАЙД ПАРК. — Перед своїм виїздом на двотижневу подорож по західніх стейтах президент Рузвелт обговорив і потвердив остаточний плян обчислення безробітних.

Обчисленням мають займатися почтові уряди. Безробітні будуть виповняти відповідні блянкети й передавати їх почті. Реєстрація має відбутися 1-го грудня цього року. Вона не обовязкова. Президент віддав справу до виконання Джанові Д. Биґерсові та *уповажнив* його вжити на цю ціль не більше як 5 *мільонів* долярів.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР ВИЯСНЯЄ, ЧОМУ УРЯД НЕ РОЗСЛІДЖУЄ БЛЕКА.

ВАШИНГТОН. — Відповідаючи на заяву Вилйема Форта, спеціяльного асистента ґенерального прокуратора, що, мовляв, департамент справедливости має в своїх архівах докази на приналежність Гюґа Блека, новоіменованого члена Найвищого Суду Злучених Держав, до громильської організації Ку Клакс Клену, ґенеральний прокуратор, Комингз, заявив публично, що департамент справедливости вважає імпертиненцією (нахабністю) розсліджувати приватне життя сенатора.

СЕНАТОР НОРИС В ОБОРОНІ БЛЕКА.

ЛИНКОЛН (Небраска). — Сенатор Джордж Норис заявився публично за номінацію сенатора Блека членом Найвищого Суду. „Навіть, як Блек був членом Клену", каже Норис, „я не бачу в цьому ніякої правної перешкоди. Я припускаю, що в сенаті й палаті послів є багато людей, що належать до Клена, і це їх право".

СЕНАТОР ВОЛШ ЗА РЕЗИҐНАЦІЮ БЛЕКА.

ВУСТЕР (Месечусетс). — Сенатор Волш виступив публично з закидом, що сенатор Блек добув собі номінацію до Найвищого Суду Злучених Держав обманом та що за це він повинен бути суджений сенатом і позбавлений цього становища.

ОСНОВНИК КЛЕНУ СТВЕРДЖУЄ ЗАНЕПАД.

АТЛАНТА (Джорджія). — Вилйем Дж. Симонс, основник і бувший „цісар і цісарський чародій" Ку Клакс Злену, каже, що ніякий вартісний чоловік нині до цеї організації вже не належить. Мовляв, організація занепала, бо закинула свої первісні цілі і перемінилась на організацію, якою малі люди послугуються для особистого вивищення.

БОТЛЕР ОСУДЖУЄ „ФАШИСТІВСЬКУ АҐРЕСИВНІСТЬ".

НЮ ЙОРК. — Д-р Николас Морей Ботлер, президент Колюмбійського університету, відкрив новий шкільний рік цеї інституції промовою, в котрій гостро атакував "три мілітарні диктатури' Японію, Італію й Німеччину" та закликав вільні народи боротися з аґресивною політикою урядів цих держав.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО УКРАЇНУ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзі). — Подавши вістку про надання першої нагороди українській групі за участь у параді зприводу врочистого святкування 150-ліття американської конституції, часопис „Елизабет Дейлі Джорнел", з 21-го вересня, згадує цей факт у передовиці, подаючи прицьому інформації про вперту боротьбу України за вдержання своєї національности від аґресії Росії та за свою повну національну незалежність.

УЧЕНИЙ ПОМЕР ВІД УКУШЕННЯ ГАДЮКИ.

В рідко відвідуванім людьми каньоні (ярі), положенім яких 8 миль від Репид Сіті, Савт Дакота, знайдено в авті тіло д-ра Павла Д. Емерсона, вченого дослідника землі. Емерсон був схилений на своє авто. Він мав обвязану хустиною ліву ногу під коліном; видно, пробував здержати біг крови в нозі. Він зробив собі нарізи бритвою на нозі над кісткою та збирався висисати крої відповідною помпкою, коли зімлів. На кістці були знаки укушення тарахкавцем, котрого їдь ділає дуже скоро.

ДАРЕМНІ ШУКАННЯ.

Клюб Дослідників у Ню Йорку дістав вістку з Аклавіку, в Канадійській Північно-Західній Території, що сер Губерт Вилкинс, дослідник, котрий вибрався був на пошукування російських летунів під проводом Леваневського і пропадав кілька днів без вістки, вернувся до Аклавіку цілий, але переконаний, що дальші пошукування російських летунів зайві.

ІТАЛІЯ ПРИСТУПАЄ ДО ПАТРУЛЮВАННЯ СЕРЕДЗЕМНОГО МОРЯ.

Після довгих нарад італійського міністра закордонних справ, Чіяна, з англійським і французьким дипльоматичним преднтавником всі три держави згодилися, що Італія візьме участь у патрулюванні Середземного моря перед пірацькими підводними лодками й літаками, нарівні з англійською і французькою фльотою. В тій ціли відбудуться ще одні наради морських знавців.

ПО НЕАПОЛІ ВГАНЯЮТЬ ШИМПАНСИ.

З одної клініки в Неаполі (Італія) втекли кільканацять шимпансів. Там робили на них ріжні спроби в наукових цілях. Шимпанси скрилися до королівського парку Кампо Бімонто. Ніякі облави нічого покищо не помогли. Навколо огородження парку громадиться багато народу. Хотять хоч здалека побачити шимпансів.

ЗАЛІЗНИЦЯ З НАФТОЮ ГОРИТЬ.

Від кількох днів долина Тіміс у Румунії в вогні. Поїзд, що віз кільканацять цистерн нафтової ропи, вилетів з рейок, ропа в збірниках експльодувала й вилилася довкруги. Запалився недалекий ліс. Вітер роздув пожежу на околичні села. Вогонь не легко погасити.

ВИСЕЛИЛИ ПОЗА МЕЖІ ДЕРЖАВИ.

На основі припису закону про чужинців зарядили виселити з меж Польщі трьох німецьких громадян, пасторів унійної церкви, Шілера й д-ра Шнайдера з Катовиць та пастора Венцляра з Пщини.

ГРІМ УБИВ ПЯТЕРО ДІТЕЙ.

Коло села Клітна (Пінщина) пятеро дітей у віці від 8 до 14 літ пасли худобу. Нараз надтягнула буря. Діти скрилися під самітним деревом. Аж тут грім ударив у дерево й убив всіх пятеро дітей на місці.

ЗАБОРОНЯЮТЬ УЖЕ И СВЯТА В ЧЕСТЬ ШАШКЕВИЧА.

Перемишлянський староста Ф. Мікровіч заборонив свято в честь М. Шашкевича, яке хотіла улаштувати читальня „Просвіти" в Двориськах (Підгайчики).

ДОМАГАЮТЬСЯ ЧЕРВОНО-БІЛИХ ВИВІСОК НА УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВАХ.

В Новошині (Долинщина) зайшов до кооперативи „Рільник" командант постерунку в Велдіжі й зажадав, щоб зняти українську вивіску, а натомісць вивісити польсько - українську червоними буквами на білому тлі. Тиждень пізніше прийшов до кооперативи постерунковий та повторив домагання команданта, притому заборонив продавати нафту (хоч на це є дозвіл), заборонив продавати по год. 7. (хоч є дозвіл від старости торгувати в літі по селах до год. 9. з огляду на працю в полі).

Такі домагання змінити вивіски мали місце по всіх кооперативах Долинщини.

ПОМЕР СЛАВНИЙ НІМЕЦЬКИЙ САМОХОДОВИЙ КОНСТРУКТОР.

У Кобленці помер славний німецький самоходовий конструктор, Рер. Померлий був найславнішим спеціялістом у Німеччині, творцем переднього погону в багатьох самоходах німецької продукції.

ЗАБОРОНЯЮТЬ ІМПРЕЗИ.

Староство в Раві Руській забороняє декотрим місцевостям як Корчмині, Камінці-Доброїдам, Старому Селу, Камінці Мошана, Домашеві уладжувати будьякі імпрези, не подаючи причин такої заборони.

МАРІЯ РОДЗЄВІЧ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН!

Власниця земельної посілости в Грушовій на Поліссі, відома польська письменниця М. Родзєвіч, висказалась — як подає познанська „Тенча" — ось-так з приводу парцеляції:

„Якщо прийде наказ, що треба продати Грушову, - що мусить вона улягти парцеляції — добре, продам, але щоб тільки певність була, що дістанеться земля хлопам-полякам, а не тутешнім скомунізованим українцям (в оригіналі „русінам")"...

Так „доброзичливо" ставиться до наших селян письменниця і дідичка, до тих селян, що від століть, працюючи на неї, обливають її поля своїм гірким потом.

ВИЗИСК РОБІТНИКІВ У ПІДКАРПАТСЬКИХ ТАРТАКАХ.

На Підкарпатті працюють десятки тисяч робітників у деревному промислі. Тартаки й обрібка дерева там звичайно в жидівських руках. А визиск робітників жахливий; за 10—12 годин праці денно платять по 2 зл.! Цими днями тартачні робітники в Грибові й в околиці (Новосанчівщина) зажадали збірної умови, підвишки платні й відпусток. Власники тартаків не хотять про це й слухати. Спалахнув страйк.

СТАРОСТА БУДУЄ ЛЮДОВІ ДОМИ.

Скалатський віцестароста Йосиф Козєбродскі, дідич, подарував ґрунт під будову людового дому в Малнові. Його будова розпічнеться незабаром. У Семенові віцестароста зложив 50 зл. у користь півкольонії та 40 стосів каменя на будову людового дому.

НЕ НАДУЖИВАТИ СОНЦЯ!

Жінка купця в Бидгощі, 41-літня Марія Загурска, переплатила життям за довге перебування на сонці. Щоб „опалитися" здорово, вона так довго вигрівалася на сонці, що дістала соняшний удар. Її перевезли на клініку, де вона до чотирьох годин, не прийшовши до памяти, померла.

ВОВКИ НАПАДАЮТЬ НА ДІТЕЙ.

Коло Рахович над советським кордоном на Поліссі, оподалік ґаївки Коцелми, у віддалі 50 метрів від мешкального дому вовки напали на двоє дітей і потягли до ліса 6-літнього Павла Глинського. В лісі знайшли тільки останки дитини. Впродовж двох тижнів це вже другий напад вовків на дітей. Як відомо, в лісі Кортоватко вовки бхопили недавно 8-літнього пастушка і пожерли його. Таких випадків на Поліссі вже давно не нотовано, особливо в літній порі та коло людської оселі. Адміністраційна влада влаштувала облаву на вовки.

ДИТИНА ДИВОГЛЯД.

Жінкак одного латвійського робітника в Ризі вродила у жидівському шпиталі сина з незакритим серцем. Цей рідкий випадок викликав у лікарських колах велику сензацію. Серце дитини знаходиться не в середині грудей, але між ребрами і шкірою. Лікарі стараються всіми способами вдержати дитину при житті. Зладили для неї спеціяльну металеву покриву, що охороняє серце. Стан здоровля дитини досі нормальний.

ЧЕРЕЗ ТУХАЧЕВСЬКОГО В НЕЛАСЦІ.

Жертвою безоглядної чистки в советській Росії став російський поет Безіменний. Він помістив недавно в щоденнику „Правда" вірш, у якому жалів над смертю Тухачевського. Безіменного виключили з комуністичної партії, а тепер грозить йому арештування.

ВДАВИВСЯ ХЛІБОМ.

Якийсь П. Пйонтек в Червінці, рибницького повіту, на Шлеську, вернувся пяний додому. Коли зачав їсти хліб, кусень хліба застряг йому в горлі. Заки прийшли йому з поміччю, він удавився.

ГРІМ УДАРИВ У ПОЛУКІПОК З ЛЮДЬМИ.

В Бабулинцях, повіт Бучач, грім ударив у полукіпок, під яким скрилися підчас бурі селянин Т. Дубайла з жінкою Марією. Обоє згинули на місці.

СОВЕТИ ДАЛІ МОРДУЮТЬ ЛЮДЕЙ

МОСКВА. — В окрузі Лошини советська влада застрілила вісьмох чільних провідників хліборобської і промислової адміністрації. Їм усім закидають приналежність до „троцькістично-бухарінсько-фашистівського гнізда". Минулого року посуха випалила сіно й через те в зимі худоба не мала що їсти. Треба було позбутися частини живого інвентара. Також збіжжя внаслідок посухи менше зародило й менше було льону, конопель, овочів і городовини. Люди почали скаржитися на брак харчів. Це притягнуло увагу советської влади й вона поставила під суд згаданих провідників. Приписуючи їм саботаж і змову з троцькістично-бухарінськими бандами", їх розстрілено. Також одного провідника в казанській окрузі суджено за подібні „провини" і його розстрілено. Чотири його товариші покищо сидять у тюрмі.

ВІДПОВІДЬ ПАДЕРЕВСКОГО НА КОНФІСКАТУ ЙОГО „МАНІФЕСТУ".

ПАРИЖ. — Польська ґазета „Народовец", що виходить у Франції, помістила відповідь Гната Падеревского, відомого пяніста й бувшого премієра Польщі, на конфіскату польським урядом його „маніфесту". Падеревскі говорить: „Усунувшися з чинного політичного життя в Польщі, де дальша праця для мене стала неможливою, я з цілою льояльністю полишив вільну руку тим, що прийшли по мені до влади. Я не витикав їм їхніх помилок. Не тішився, довідуючись про їх неповодження. Навпаки, чекав терпеливо на корисні висновки праці моїх наступників. Одначе я чекав на них надармо. Стан річей у Польщі постійно погіршується. Розбиття суспільности на поборюючі себе взаємно табори стає щораз виразніше й може стати постійним явищем. Отож я прийшов до переконання, що мені не вільно далі мовчати".

ПОЛЬСЬКІ РОБІТНИКИ НА БУДОВУ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

ВАРШАВА. — Християнські робітники-поляки міста Кутни й околиці рішили розпочати між собою збірки на будову воєнного корабля для Польщі, що мав би назву „Християнський ремісник". В тій ціли вони видали вже відозву, як також зібрали першу суму, яку вручили вже президентові польської Морської Ліги, Квасневскому.

В БЕРЛІНІ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ПРИЇЗДУ МУСОЛІНІЯ.

БЕРЛІН. — Міністер пропаґанди Ґебельс заявив на радіо, що ціла Німеччина приготовляється гідно вшанувати візиту італійського диктатора Мусолінія, коли він приїде до Німеччини. Приїзд Мусолінія назначений на наступний понеділок. З цього приводу заряджено в Берліні свято. Всі робітники будуть вільні від праці, хоч матимуть заплату за цілий день. Також будуть замкнені школи. Попри великі декорації по містах буде влаштоване величезне віче на стадіоні бувших Олімпійських ігрищ, де з одної трибуни Мусоліні й Гітлер виголосять промови. Мусоліні промовлятиме по німецьки. Ґебельс сказав, що це буде одна з найважніших парад, які колинебудь Берлін мав; він також назвав Мусолінія приятелем німецького народу.

СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ ПІД ДИКТАТОМ ІТАЛІЇ.

РИМ. — У розмові з журналістами італійський міністер армії, фльоти й летунства, ґен. Валь, сказав, що італійське летунство так розбудоване на Середземному морі, що воно фактично панує над цим морем. Летунські майдани так стратегічно розміщені, що впродовж кількох годин літаки дістануться до найменшого кутка Середземного моря. Ґен. Валь підкреслив, що літаки, по армії, гратимуть у війні найважнішу ролю. Збомбардувавши важні точки, вони зможуть у дуже короткому часі спаралiжувати нинішні скомпліковані воєнні операції. Воєнні кораблі, говорив він, нині вже не грають такої ролі, як колись.

НІМЕЧЧИНА ДАЛІ ПРЯМУЄ ДО САМОВИСТАРЧАЛЬНОСТИ.

БЕРЛІН. — Німецька преса з одного боку обурюється на анґлійського міністра Ідена, що він згори відкинув усякі німецькі домагання кольоній, з другого — накликає німецьку суспільність до ощадности й харчевої самовистарчальности. Вона говорить, що з переїдження люди скоро вмирають, що умiркований харч є найкраща дієта. Німецький уряд побудував велику рибацьку фльоту, що складається з пятьох великих і 40 малих рибацьких кораблів, яких завданням є ловити кити. З тих китів німецькі хеміки будуть виробляти товщ, а також приготовляти інші харчі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТРАЙК ЯК РОБІТНИЧА ЗБРОЯ

Страйк був і є найсильнішою обороною робітника. Без страйку, як засобу боротьби за робітничі права, не булоб поліпшення долі робітничих мас. Без страйку, як бачимо, не обійдеться й тепер. І ледве чи буде змога обійтись робітникові без страйку і в найближчій будуччині. З цього виходить, що ми не глядимо рожево на дальше поліпшення положення робітничих мас, коли далі говоримо про страйки. Видно, що й ми маємо поважні сумніви, чи вже в найближчій будуччині вдасться робітникові шляхом відповідного законодавства поліпшити своє соціяльне положення до цеї міри, щоб можна було сказати, що він в Америці живе вже по людськи, себто в такий спосіб, на який дозволяють господарські спроможности цього краю. Значить, що треба припускати, що робітництву в Америці прийдеться ще далі хапати за давню зброю, за страйк, щоб при його допомозі добиватись дальших полекш. І саме ця обставина заставляє нас забрати слово в справі цього, на що тепер треба звертати увагу, коли робітникові приходиться виходити на страйк. Очевидно, що це відноситься у першій мірі до тих, що стоять у проводі, що проводять страйками у певних місцевостях чи певних фабриках. Та суть справи треба розбирати кожному робітникові зокрема, бож кінець кінцем заважує таки робітнича маса. Вона йде на страйк і вона в нім видержує, або заломлюється.

Є фактом, що у Вашинґтоні маємо тепер уряд, який змагає до цього, щоб шляхом відповідного законодавства поліпшити долю широких робітничих мас. Знаємо теж, що цей уряд має велику опозицію з боку тої багатої кляси, до якої належать ті всі великі підприємства, у яких приходиться робітникам виходити на страйк, щоб тим способом виборoти кращі умовини праці. Ця кляса вживає, з одного боку, всіх своїх впливів, щоб заломити ті всі пляни президента Рузвелта, що змагають до поліпшення долі робітника, а з другого, підкопує престіж президента у загалу людности тим, що голосить, що президент злучився малощо не з „комуністами", та що його соціяльна програма і його зближення до робітництва доведе до цього, що Злучені Держави готові опинитися незабаром у такій руїні, в якій знаходяться Совети. Ці робітничі вороги залюбки покликуються на страйки, які тут і там вибухають, кажучи, що страйковий рух поширюється тепер завдяки політиці Рузвелта легкодушно й без причини та є викликуваний людьми, які хочуть робити на робітничій силі політичні карієри. Справу погіршує ще й те, про що вже публично говорять, що деякі робітничі юнії опинилися в руках ґенґстерів, які беруться за провід у страйках. Загал публики все те чує, все те читає. І приглядається до того, хто і як страйкує. І розважує, чи зо страйком є все в порядку. З цього виробляється симпатія чи антипатія до страйку, яка заважує на робітничій вигрі чи прогрі. І це треба памятати.

О. В.

ЩЕ ОДИН „МУЧЕНИК"

Дуже довгий час уґрунтовувала Москва своє панування в Україні — таки **нашими перевертнями.** Одні робили на її річ пропаґанду за кордоном, як Панейко, Крушельницький. Другі служили „в краю", як Скрипник, Затонський, Мануїльський і інші.

І наша громадська думка якось, особливо по їх смерті, не дуже розріжняла між ними: мовляв, теж був „наш", свій, українець, земля йому пером, хоч і „помилявся"...

Ось таке писали про родину Крушельницьких. А рідко хто так плюгавив Україну, як Антін Крушельницький у львівських „Нових Шляхах", що їх видавав російський большевицький консулят. Плюгавив українську армію, плюгавив наші визвольні змагання, плюгавив галицькі патріотичні видавництва, а натомісць вихваляв усе окупантське: російську комуністичну партію, літературу, російський соціялізм, який рай приніс в Україну і т. п. Але коли скінчилося так, як усе, коли молодих Крушельницьких в Україні під Советами розстрілили, а старого засадили до тюрми, наша преса, а особливо ундівська, зачала проливати сльози. З російського наймита, з людини без сумління і чести, яка буквально „за шмат гнилої ковбаси" продавала Москві найкраще своє, зробили героя. Поставили на одну дошку з кошовим Кальнишевським і з січовими стрільцями, з яких Крушельницький у „Нових Шляхах" глузував.

Можна було думати, що це припадок, помилка. Але ні. Ось застрілюється другий подібний українець, Любченко, „премієр - міністер" отої большевицької „незалежної" України, в годину, коли його прийшли арештувати, щоб вести на смерть. А „Діло" знову говорить, що всеж він був „наш", наша кров, що був жертвою московської політики проти українців і т. д.

Коли таке відношення до наших зрадників повторюється, то нам треба заняти проти нього становище. Хто був Любченко? Це був той, що взяв на себе ролю прокуратора Москви в ославленім процесі „Спілки Визволення України". Любченко був той, що підступом і провокацією видобув зізнання винуватих і невинуватих українців, щоби післати їх у тюрму, на Сибір і на смерть. Любченко був той, що з наказу Москви помагав їй здушити всі прояви хоч трохи незалежного українського національного життя в СССР. Любченко був той, що всіми силами перекінчика помагав Москві обернути остаточно Україну в визискувану, німу, обдирану кольонію. І над могилою **такої** людини мають українці проливати сльози?! **Таку** людину маємо зачислювати до „наших"?!

Думаю, що з тим треба раз на все скінчити. Всяка нація тримається міцною дисципліною своїх членів, вірністю їх кільком **основним правдам нації,** за яких нарушення таку людину стрічає бойкот або остракізм. Інакше, коли таким людям дати паношитися, згине, зґанґренізує народній орґанізм. Німці не толерували таких Дортенів, що накладали в 1918—1919 році з французами і хотіли відірвати ренську провінцію від Німеччини. Ані інші народи не толерують чогось подібного. Або бодай окружають таких перекінчиків погордою, яка вбиває їх морально. Тому їхній національний орґанізм є здоровий. Те саме мусимо робити в себе. Є певна границя українства. Коли її українець переходить, тоді він перестає ним бути. Власне таку границю переступив Любченко. Він зійшов зі світу не в боротьбі з окупантським режімом, не кинувши Москві виклику, бодай так як Хвильовий. Ні, він упав так як Радек, Раковський й інші підніжки Сталіна, які були льокаями, але через щось свому панові не догодили. Старі запорожці в таких випадках казали: „катюзі по заслузі". Не інакше скажемо й ми.

Не йде про Любченків. Траґедія, яку переживає наша нація, на жаль, множить цей тип серед нас. Але це не значить, що ми мусимо вважати подібні типи „нашими". Перевести **різку демаркаційну лінію** між чесними українцями і ворожими наймитами — це початок того шляху, на якім остаточно виметемо тих наймитів з нашого народнього орґанізму.

КАРТИНИ З НАШИХ СІЛ

В українській краєвій пресі подибуємо тепер щораз більше репортажів з ріжних сторін нашої землі, що тепер під Польщею. Є це дуже цікаві описи. Хоч польська цензура не дозволяє описувати вірно настрої українців, то проте знаходимо в тих репортажах багато цінного матеріялу, з якого можна собі виробити погляд на те, як виглядає тепер наше рідне село, чим живе і що думає. Тим разом подамо коротенькі картини репортажу з Городенщини, що їх друкував „Новий Час".

Іде, іде Зельман...

Жид і дідич, як рідні браття. Один без другого пропав би, а бодай дідич без жида. Хоча які ендековані східньо-галицькі дідичі, але жидів не покидають. Бо жид порадник, дорадник, підпора, посередник, позичкова каса, приятель, офірний козел, економ, аґроном — одним словом — необхідний інвентар у господарці.

Треба було дідичці готівки — на ґвалт треба було. Що робити? Хіба поле продати на роки. Але кому? Село чисто українське. Продати селянам, довідається якийсь куріерок — буде крик, ганьба, бойкот. Ні, не дасть пані дідичка селянам землі, хоч ті селяни обробляють ті землі сотки літ. Але жидові можна дати. Отже продала пані дідичка кілька десятків морґів землі „на роки" жидові.

Але жид робити на землі не буде. Не робив, відколи світ світом, то й тепер не буде. Пішов жид у село й розголосив, що дає поле „за половину" і в додатку треба принести пані Рухлі до кухні по курці від морґа.

Обурилися селяни на дідичку, обурилися на жида, але пішли таки до Рухлі до кухні з курками під пахами. Пішли, бо мусіли. Голод землі не дає спати. Морґ поля — це золото. Брак землі. В селі зачислюються вже до багачів три-чотироморґові господарі. Парцеляції нема й не буде. Дідичка боялася примусової парцеляції — хоч знала, що її земля пішлаб не нашому селянинові, але західньому — й розділила господарство між трьох дочок, решту засадила садом і вже не боїться примусової парцеляції.

Але повища подія ілюструе ментальність галицьких дідичів. Селянинові, який обробляє йому землю, як форналь, чи денний робітник, не винайме її, ні не продасть, тримаючись засади: „Нє даць земі в цудзе ренце". Але жидові дасть, хоч знає, що жид не буде обробляти її, тільки перепродасть селянинові з лихварським зарібком і ще за курку, як доказ вдячности за велику ласку.

Наше село.

Село, як я вже згадував, чисто українське, як майже всі села на Покутті. Що два кроки якась таблиця:

„Ужонд Ґмінни", „До солтиса", „До уженду ґміннеґо", „До звйонзку стшелецкеґо", „Опекун сполечни", „Звйонзек стшелецкі", „До постерунку П. П." і т. д.

Бо до солтиса за таблицею ніхто не дійшов би, хоч би рік ходив по селі, заки когось не спитає. До постерунку також, бо... постерунок на другому селі. „Опекуна сполечнеґо" нема, а той ґазда, що на його воротах прибита така таблиця, навіть не знає, що то значить „сполечни" і що до нього належить.

„Звйонзку стшелецкеґо" нема вже від трох літ, бо нема кому до нього належати. Заложив його був у дворі син „ржонци", втягнувши в члени кількох форналів, одних страхом, що втратять службу, других обіцянками на безплатний однострій. Але по місяцеві „звйонзек" розлетівся. Вже три роки його нема, а орієнтаційні таблиці висять.

Молодь.

Село борикається сьогодні з великими перепонами й труднощами, але всетаки видно в нього хотіння йти вперед, усувати колоди зпід ніг, творити нові цінності. Є багато зневірених, головно серед старшого покоління; багато діяльних ще вчора одиниць усуваються сьогодні на бік, попадають у депресію.

Але є одиниці які вперто йдуть до мети. Молодь шукає нових шляхів, нових метод. У ній надія кращого завтра нашого села. В отих усіх секціях, гуртках, доростах, спортових, самоосвітніх, театральних, тощо. Вони вперто поборюють тяжку бюрократію, яка поволі де-не-де починає закрадатися в наше внутрішне громадянське життя і стає тяжкою кулею при ногах. Вона — молодь нашого села — свідома, повна енергії, життерадісна, є запорукою наших успіхів.

ІЗ КИТАЙСЬКИХ ПРИКАЗОК.

Коли не можеж присмирити тигра — присмири пса.

Коли до чоловікової родини входить гарна жінка, всі погані жінки проти неї.

Добрий чоловік на землі — ліпший ніж архангел у небі.

Золото пробують вогнем, людей — золотом.

Людина поростає славою, як свиня товщем.

Лихий кулак не терпить усміхненого лиця.

Жінка пристосується легше до нещастя, ніж до багатства.

Коли рішаєшся поклонитись — вклонися низько.

Не силкуйся на розмову з жабою із ставу про океан.

Ліпший пес підчас миру, ніж чоловік підчас війни.

Хто раз сів на тигра, вже не зуміє злізти з його хребта.

В. Будзиновський.

ОДИНОКІ АВСТРІЙЦІ

(З моїх споминів).

(4)

Такого пропускку мені не вільно дати. Тепер тут нема галицьких військових частин, отже й нема таких офіцирів, що вас знали би. Галицьке намісництво тепер в Новім Санчі. Зателеґрафуйте до вашого намісника, щоби телеґрафічно звістив мене, чи в парляменті є такий посол з Галичини, що зветься Вячеслав Будзиновський, і як він виглядає. Також зателеґрафуйте до вашого міністерства і до голови вашого парляментарного клюбу, д-ра К. Левицького. Я зателеґрафую до мого міністра (угорського, внутрішніх справ), що в мене є особа з документами австрійського парляментарного посла. Спитаюся що з тою особою зробити.

Пустив я всі три депеші. І капітан зателеґрафував. З намісництва повинна була зараз прийти відповідь. Намісник Коритовський знав мене особисто, бо заки став намісником, був моїм товаришем у парляменті і ми оба нераз весело балакали при пиві в парляментарнім ресторані. Тепер він води набрав у рот. Я не дуже дивувався, що не відповідав, бо я знав його. В товариських зносинах з українськими політиками, зокрема з парляментарними послами, він був дуже ввічливий і сердечно-приязний. Та там, де мав нагоду і силу якого українця розтоптати, розтоптав його. Коли дістав мою депешу, мабуть погадав собі:

„Не пошкодить, як трохи довше посидиш. І не пошкодило би, як би тебе трошки... повісили!"

На моє питання, чи я арештований, капітан відповів, що ні. На питання, чи я інтернований, також сказав, що ні. Кунца закватирували в арешті, мені капітан дав одну свою кімнату з вікном на подвіря і сад. Снідання приносила мені наймичка капітана. На обід і вечерю я ходив до ресторану в товаристві слуги уряду капітана, що мав мундур і відзнаки фельдфебля. В ресторані сидів не зі мною, а в сусідній кімнаті.

Раз до того ресторану прийшов на обід також староста з Долини, що втік був перед приходом російського війська. Сів при моїм столі. Я втішився, бо гадав, що він піде зі мною до капітана, посвідчить мою ідентичність і заручить за мене. В моїй кишені була також леґітимація від долинського староства, ним самим підписана. Я не сумнівався, що порука австрійського старости витягне мене з мого „нещасного" арешту. Марна була моя надія!

Староста, хоч поляк, балакав зі мною лиш по німецьки, і то дуже голосно, щоби всі в ресторані чули. Обережно і непомітно шепнув мені до вуха: „Говорім по німецьки, щоби всі чули. Як будемо розмовляти по польськи, то мадяри погадають, що ми змовляємося. Мадяри всіх нас мають за шпигунів". Староста боявся власної тіни. Скоро зїв обід і пішов.

В ночі повторилося це, що було в Синевірі. І тут я побачив, що зза будки в саді виставе баґнет. І тут в ночі жандарми пильнували, щоби я не втік. Поведення капітана д-ра Кулі показувало, що він вже по перщій нашій розмові перестав мати мене за шпигуна, чи русофіла. Що дня приносив мені німецькі ґазети. Хоч дуже дипльоматичні були воєнні звідомлення, то з них таки виходило, що Австрія не має щастя.

Д-р Куля знав несогірше мову німецьку і „русьняцьку", дуже добре словацьку. Його жінка була словачкою. Вже третього вечора вони запросили мене до себе на вечерю. Здивувало їх, коли вчули, що я дещо знаю з літератури і з минувшини словацького народу. Я бачив, що обоє симпатизують зі мною. Жерелом тих симпатій було те, що (на мою думку) вони були потайними словацькими патріотами. Тоді всі словаки були фанатичними русофілами (не російськими націоналістами, як були наші русо-„філи"!), бо надіялися, що Росія визволить їх з мадярського ярма.

Я не сумнівався, що Екермезе є іменем, накиненим мадярами, подібно як імя залізничої стації на галицько - угорській межі, Керешмезе. Ще в Синевірі мені причулось було, що уряд ґренц-капітана є у Воловім (не Воловець!). Коли ми виходили з Синевіра, Кунц сказав до мене, що ідемо до Волового. Я погадав собі, що мадярське Екермезе, то наше Волове. Сторож, що водив мене до ресторану і назад, балакав зі мною по німецьки. По українськи будьтоби „ні в зуб". Коли на моє питання сказав, що він „звідси" родом, мені стало ясно, що бреше. Того „відси родом" я спитався, чи він знає, де Волове. Відповів, що про таку місцевість ніколи не чув. Очевидно, також збрехав, бо Екермезе то Волове.

Мені пригадалася анекдота про Одесу: Одесою Росія охрестила татарську оселю Хаджібей. Населення тих сторін так привикло було до старої назви що оселю далі звало Хаджібеем. Російська жандармерія знайшла спосіб навчити людей, що Хаджібей вже не Хаджібей, а Одеса. Про кого вчули, що сказав Хаджібей, арештували його, клали на черево і давали йому 25 буків. За кожним ударом битий мусів крикнути: „Одеса!" Так то Хаджібей став Одесою. Мадяри може не били за Волове і не казали кричати „Екермезе!", та хто був хоч трохи залежний від державної влади, той не смів знати, що Екермезе бодай по старому Волове. Не смів знати, хоч в тім Воловім родивсь і виховався!

На карті в бюрі д-ра Кулі також стояло Екермезе. Пізніше (1916) впала мені в руки російська карта Галичини, яка з іншими російськими виданнями прийшла була до книгарні львівської Ставропиґії в часі російської інвазії. На тій карті, що по нинішній день є у мене, стоїть „Воловое", під сподом у дужках „(Екермезе)". Видана в Петербурзі російська карта Австро-Угорщини була докладніша, як видані в Австрії, або в Будапешті.

Не знаю, чи буду мати, або чи хто інший з нас буде мати нагоду увіковічнити друком австрійський скандал з воєнними картами. Користаючи з того, що вже й так зачепив цей скандал, додам тут ще дві пригоди. Одна пригода сталася таки при мені в Підлютім. В жовтні перед нашою хатою вигринули раптом польські леґіонери і кільканацять австрійських уланів. Одну сотню тих леґіонерів з кільканацятьма австрійськими уланами вислано з Угорщини як передову стежу австрійської армії. Ми вибігли з хати.

Офіцир, командант леґіонерів, спитав нас, як далеко до села. Коли ми відповіли, що 20 кільометрів, закляв „нєх то шляк трофі!" і показуючи на Лімницю, питається, де міст через Чечву, бо він зараз мусить пробратися на той бік, щоби ще перед ніччю зайти над Лімницю.

Спершу ми гадали, що він жартує. Колиж його заклопотане лице цілком не свідчило, що йому в голові такі жарти, я сказав йому, що він стоїть на березі Лімниці, не Чечви. Тоді офіцир глянув на мене гостро і каже:

„Пане, ви хіба не знаєте, які наслідки може мати для вас таке введення в помилку. Ми дістали приказ, пробратися через гори аж до Лімниці і там дожидати вістей з... (мабуть зпід Вишкова, звідки до нас доходив гук гармат). Висилаючи нас, карти не дали нам, бо команда, котра нас вислала, має тільки один примірник.

(Дальше буде).

З ДНЯ

БУДЕ ЛІПШЕ.

Ті люди, що дивляться чорно в будучність і думають, що рівень американського життя що року скочується на цаль або два вниз, можуть тепер трохи відітхнути й сказати собі, що їх страх фактично не має дійсних причин. Ось секретар федерального уряду, Волес, заявив, що департамент хліборобства уплянував на черговий рік зменшити посівну площу на яких 15 до 30 міліонів акрів і на старий лад буде виплачувати фармерам за непосіяні акри певну грошеву винагороду.

Отож менше будуть сіяти, менше буде хліба; через те буде більше що їсти й менше буде голоду.

Щоправда, ті слова не дуже добре звучать і здається, наче б хтось свідерком вертів в ухах, а проте воно правда. Так бодай говорять нинішні державні мужі. Вони кажуть, що департамент хліборобства є змушений вертатись до цього пляну тому, що внаслідок інтензивної управи посівної площі на черговий рік готова знов наступити надвишка хліборобських продуктів, а вслід за тим велика обнижка цін, а ще далі — банкротство фармерів і безладдя в цілій економічній системі.

Щоб заховати рівновагу між продукцією і консумцією, між подажем і попитом, департамент хліборобства буде тепер виплачувати премії за не-управу ріллі. Бо коли забагато посіють, то ціна впаде так низько, що не виплатиться збирати. А коли не будуть збирати, то настане брак збіжжя, а вслід за тим голод. Ще далі ціни пічнуть знов скакати вгору; фармери вже хотіли би збирати, але не буде що...

І так у коло. Тяжко воно зрозуміти, щоб від зменшення посівної площі зріс добробут. Слова вертять в ухах немов свідерок. Та, видно, воно правда.

ЯК ЖІНКИ ДИВЛЯТЬСЯ НА ВІЙНУ.

Рівночасно з конвенцією американських военних ветеранів, що тепер відбувається та Ню Йорку, відбувається також конвенція Жінок Американського Леґіону. На тій конвенції, подібно як чоловіки, жінки також виступали гостро проти війни й наводили проти неї ріжні причини й арґументи.

Між іншими пані Оґден Милс сказала, що війну треба поборювати вже хочби з економічних причин. Війна, говорила вона, це страшенна витрата матеріяльних дібр. Тому жінки повинні вести противоєнну пропаґанду, звертаючи увагу всіх жінок на небезпеки для кишені.

Самособою, війна є величезна витрата матеріяльних дібр. Кажуть, що одно стрільно великої гармати коштує кілька тисяч долярів. А одна торпеда коштує кільканацять тисяч. А знищити це стрільно забирає кілька секунд. Кажуть, що в часі бомбардування Мадриду бували дні, в яких вистрілювали на місто по кільканацять тисяч набоїв. Помножити кожний набій через кілька тисяч долярів — скільки то буде! А крім того кожне гарматнє стрільно має ще ту прикмету, що коли тріскає, то немилосерно нищить усе довкруги. Додати до того ще й ці втрати, то дійсно можна війну назвати страшенним нищенням матеріяльних дібр.

Але пані Оґден Милс забула, що попри витрату матеріяльних дібр війна ще забирає жертви в людях. Так чомусь буває, що коли гарматне стрільно трісне, а здибле в поближжі якусь людину, то воно вбиває також і цю людину. Отож коли чоловіки говорять про війну, то вони чомусь бояться найбільше тої останньої прикмети гарматнього стрільна, а саме, що воно чіпає людину. Як би воно не чіпало людей, а так собі тріскало й евентуально лише нищило довкруги мертві предмети, то чоловіки може нічого не мали би проти війни, а хто зна, чи не любилиб її... Бо коли брак людям праці, то нераз дуже добре є валити старе і на те місце щось нове ставити. З економічного боку хто зна, чи це не принесло би й користи. Так бодай рахувалиб деякі чоловіки, якби на війні не вбивали людей.

Та жінки, видно, дивляться на війну зо свого, „кухонного" становища. Вони знають, що війна в кухні потягає за собою головно економічні витрати, бо зараз другого дня треба купувати нові тарілки, а нераз і вставляти вікна.

ДЛЯ СВІТУ ПОТРІБНО „ЖІНОЧОГО ДОТИКУ".

Тад сказав професор фільософії Нюйорського університету, д-р Карло Шов. Він сказов, що наша цивілізація є головно твором чоловіків і через це вона шорстка й непривітна. „Чоловік ніколи не знав, як радіти", говорив професор. „Він мав усі можливості бути щасливим, але не знав, як. Жінка, з її незмірною здібністю веселитися, булаб найщасливішим єством на світі, колиб тільки дістала можливість. Вона часто висказує бажання, щоби була чоловіком. Але чоловік, який завидував би жінці, що вона жінка, мусить щойно народитися".

Хай хтось гнівається, або ні, але цей професор мав велику рацію. Без жінок світ таки дуже сумний і понурий. Скільки то разів буває, що чоловік працює, забивається, здобуває це й те, а сам не знає, на що, по що та на який кінець. Здобувши те, за чим так довго побивався, чоловік часто лише здвигне плечима й не знає, як тим здобутим добром користуватися.

Бо, як сказав професор, він не вміє радіти, не вміє веселитися. Чоловік часто починає веселитися щойно тоді, коли бачить, як жінка веселиться. Її радість уділяється також йому.

Тому варт булоб дати ці можливості, про які згадує професор, жінкам, щоб вони зробили нашу цивілізацію раднішою від тої, що чоловіки створили. Але професор мусить знайти раду на те, хто буде здобувати на світі всяке добро, коли жінки й чоловіки будуть тільки веселитися...

Непорозуміння.

Маляр показує критикові намальований краєвид:

— Прошу сказати мені цілком щиро вашу думку про цей краєвид.

Критик: Цілком до нічого!

— Так, я знаю, але всетаки я хотів би почути ваш погляд на нього...

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Виступ двох українських борців.

Дня 24. вересня будуть боротися в Cambria A. C. два українські борці: Джані Джедик (легкої ваги) і Били Кечел (тяжкої ваги). Це одинокі професійні кулачні борці, що признаються до українців. Обидва з Філядельфії.

—o—

РАРИТАН, Н. ДЖ.

25-літній ювилей 332-го відділу У. Н. Союзу.

В неділю, 12. вересня ц. р., братство св. Михайла, відділ 332 У. Н. Союзу в Раритані, Н. Дж., святкувало величаво 25-ті роковини свого існування.

Розпочалося це свято торжественною Службою Божою, яку відправив о. сов. Володимир Лотович з Джерзі Сиґі. Тому, що в Раритані нема своєї країнської греко-католицької церкви, комітет свята упросив від сусідів і приятелів словаків, щоб наше богослуження могло відбутися в їх церкві св. Йосифа. Церква була майже виповнена, бо на богослуження явилися крім українців також численні словаки. Як делеґат головного уряду У. Н. Союзу прибув п. Роман Слободян. Були також українці з Бавнд Брук, Савт Бавнд Брук, Менвіл, Менвіл Парк, Плейнфілд і Савт Плейнфілд, а з Джерзі Сити прибули вище 70 гостей. Співав дуже гарно хор ім. Лисенка з Джерзі Сити під управою п. Василя Ґели.

О. В. Лотович виголосив по евангелію гарну святочну проповідь на тему свята, бажаючи членству й урядникам відділу дальшого гарного розвитку їх відділу. При кінці Служби Божої вніс кілька многоліттствій, які хор гучно відспівав у супроводі вірних. По Службі Божій наступила панахида за померлих членів відділу.

Після богослуження членство відділу та прибулі гості і делеґат, а також представники братніх словацьких орґанізацій, взяли участь у святочнім обіді, що відбувся в словацькій церковній галі. Між почесними гістьми, побіч о. В. Лотовича та п. Романа Слободяна, засів також місцевий словацький священик, а дальше о. Дорогович, п. Василь Ґела й адвокат Марсел Ваґнер з Джерзі Сити, а також одинокий із жиючих іще членів-основників цього відділу, п. Яків Данилюк. В часі обіду впорядник свята, п. Іван Каштанюк, представив зібраним урядниці та урядників відділу.

В тій самій салі в год. 4-тій пополудні зачався святочний концерт, на котрий зложилися: промова делеґата п. Романа Слободяна та п. Марсела Ваґнера (по анґлійськи), привіти від численних українських та словацьких орґанізацій, місцевих і з околиці, та з продукцій хору ім. Лисенка з Джерзі Сити під орудою п. В. Ґели. Спів хору так подобався слухачам, що хор викликували безнастанно, доки стало готового під рукою репертуару. Деякі з присутніх американців, що були на Службі Божій, просили, щоб хор відспівав іще раз на концерті „Іже Херувими" Бортнянського, що й зроблено. Хор збирав гучні оплески, а місцеві українці та словаки просили, щоб хор завитав до них небавом — ще й до того з виставою „Українського Весілля", яке цей хор так славно представляє.

Концерт закінчивсь українськими мистецькими танцями, що їх виконали учениці й ученики зо школи В. Авраменка. Танцюристи викликали грімкі оплески за свої танці та прегарні українські строї. Закінчився цей святочний день гучним балем, що відбувався в тій самій салі до пізної ночі.

Признання за таку багату програму свята і таке гарне переведення її належиться п. Іванові Каштанюкові, що був упорядником ювилею й тостмайстром обіду, а також урядові відділу та жіноцтву, що приготовило святочний обід.

Сусід.

На літнищі.

— Панно Дарцю, хочете може спробувати доїти корову?

— Так, але я хотілаб це вперед спробувати на телятку.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ МІСТА НЮАРКУ, Н. ДЖ.,

—:—:— відбудеться —:—:—

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

Тим Святом свідоме громадянство міста Нюарку пошанує державницькі змагання нашого народу. На тім Святі пошануємо достойно наших поляглих Героїв, а українським інвалідам дамо підмогу матеріяльно.

—:— СВЯТО ВІДБУДЕТЬСЯ —:—

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1937 РОКУ

Початок в год. 3-тій пополудні.

229 SPRINGFIELD AVENUE, NEWARK, N. J.

Центральна Рада просить усіх стриматися на той день від улаштовувань якихнебудь імпрез. Докладна програма Свята буде подана у свій час — Комітет. 222-3

УВАГА! ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СЕСТРИЦТВО РОЖ. ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ ВІДДІЛ 216 У. Н. СОЮЗУ

—:—:— святкуватиме —:—:—

18-ЛІТНУ РІЧНИЦЮ

СВОГО ІСНУВАННЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

В годині 10:30 рано о. Бернацький відправить Службу Божу і молебень до Преч. Діви в церкві св. Арх. Михаїла під ч. 12205 SOUTH PARNELL AVENUE. — Опісля буде посвячення Американського прапора, на котре просимо Товариство від. 243, дівчат Червоного Хреста і чесних парохіян Вестпулманської церкви, за кумів. — По відправі відбудеться ПРАЗНИЧНИЙ ОБІД, а потім забава до пізної ночі.

ВСТУП НА ОБІД 50 ЦЕНТІВ. — ВСТУП ЛИШ НА БАЛЬ 25 ЦЕНТІВ.

Просимо всіх українців з Шікаго, Борнсайд, Пулман і Гарві до участи в тім святі.

222 Комітет.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА" В НЮ ЙОРКУ

—:—:— відіграє представлення —:—:—

—: ДРАМУ НА 4 ДІЇ — П. КІВШЕНКА :—

„ХТО МІЙ БАТЬКО?"

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

в MANHATTAN LYCEUM,

66-68 EAST 4th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 4-тій пополудні. — Тікети 75 і 50 центів.

ПО ПРЕДСТАВЛЕННЮ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! УВАГА!

О.Д.В.У. ВІДДІЛ ч. 20.

—:—:— влаштовує —:—:—

НАДЗВИЧАЙНИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

В НОВІЙ ГАЛИ ПАРОХІЯЛЬНІЙ.

Початок в год. 2:30 пополудні —:— Вступ до танців 25 цнт.

Музка під проводом п. Половича.

Організація Державного Відродження України запрошує загал українців і українок до участи. — Дохід призначений на поміч рідному краєві. Уряд Організації докладає старань, щоби забава випала вдоволяючо для старших і молоді.

222 Уряд О.Д.В.У., від. 20.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЩО ЦЕ ТАКЕ БАКТЕРІЇ

Живий світ, що нас окружає, ділиться на дві великі групи. Це ростини та звірята. Одним із помостів, що лучить їх, це бактерії.

Що невидні малесенькі творіння спричинюють ферментацію і заразні недуги, люди знали вже здавна. Перший побачив бактерії голяндський шліфар Лієвенгук. Цей вже сьогодні майже забутий відкривець дрібосеньких творінь своїми сочками (склами), як на ті часи дуже прецизно виконаними, оглядає усе, що йому впало під руку. Так запримітив перший в усьому світі живі малесенькі творіння. Та це не були бактерії — були то багато більші від бактерій — вимочки.

Відкриття Лієвенгука були першим ступнем до такої важної ділянки науки, якою є бактеріольогія. Доповнили цю науку такі вчені, як Спаляннцані, Пастер, Кох, Ерліх і багато-багато дослідників, які нераз свої теорії випробовували на власному організмі.

Бактерія це сотворіння однокоміркове, величини пересічно 1 мікрона (один мікрон = 1/1000 міліметра). Комірка ця виконує всяку працю даного сотворіння. Її будови вчені ще докладно не розслідили. Причиною того є передівсім те, що тяжко досліджувати такі малесенькі організми. Бактерії живуть усюди, можна їх знайти в гарячих гейзерах (гаряча вода, що видобувається з нутра землі), на ледяних полях під бігуном, у довивачах, якими обвинені єгипетські мумії, а навіть у копальнях. Отже бачимо, що це є сотворіння, які є дуже здібні пристосовуватися до зверхніх умовин. Вбиває їх соняшне світло, головно його позафіолетні проміні та висока температура. В 1,000 ступнях Цельзія гинуть усі бактерії. На студінь вони далеко більше видержливі. Коли умовини для них некорисні, вони перемінюються у так звану зародникову форму. Діється воно так, що зверхні частини матерії, з якої бактерії складаються, грубіють, творять наче плащ, яким окутуються. Такі зародки дуже видержливі на зміни температури. Коли хочемо їх убити, мусимо вжити температури вищої від температури, яка вбиває звичайні бактерії.

Розмножуються бактерії так, що кожна з них ділиться на дві, які є здібні до самостійного життя. Новоповсталі скоро підростають до величини, прикметної свому родові, та діляться також. Так дістаємо з одного мікроба — два, ті два дають уже чотири, ті чотири вісім і т. д. Обраховано теоретично, що з одного грама бактерій (менше-більше 1,000 штук) до 24 годин можна дістати 4.270,000,000,000,000 тон бактерій!

Коли до того не доходить, то лише тому, що бактерії підчас розмножування виділюють із себе отрую, яка вбиває їх самих.

Бактерії мають ріжний вигляд, як кульки, протинки, прутики, сверлики і т. д. Бактерії до себе дуже подібні, тому їх роду не можна розпізнати самим мікроскопом. Певну діягнозу, з якою бактерією маємо до діла, можемо поставити тоді, коли до організму якогось звіряти впустимо їх багато та на цьому звіряті ку будемо слідкувати їх прояви.

Бактерії поправді стрічаємо всюди. Одначе між ними є роди, які живуть у точно означених середовищах і організмах. Це є причиною присутности недуг, що виступають лише у деяких родів звірят. Прикладом може бути носатина, яка виступає лише у коней, а не виступає у псів, кровотечна посочниця, на яку западають майже всі домашні звірята, а не хорує людина.

Недуготворча діяльність бактерій основується на тому, що вони витворюють або свого роду отрую, яка затроює організм, або нищать деякі тканки організму. Організм бороняться перед бактеріями так, що висилає на загрожене місце багато білих тілець крови, які пожирають бактерії. Іде завзятий бій між тими тільцями (це т. зв. фаґоцити) і бактеріями. Залежно від того, котра сторона перемагає, організм виздоровіє або теж ні.

Бактерії це не лише галапаси. Вони виконують у природі дві величезні ролі. Завдяки переміні матерії, яка є у них величезна, можуть перемінювати одні хемічні складники в інші. На цьому основується ферментація, квашення молока, огірків і т. д. Бактерії спричинюють теж і гниття, завдяки чому земна куля має все доволі органічних складників.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА КОЖНОМУ УКРАЇНЦЕВІ І УКРАЇНЦІ З БАЙОН І ОКОЛИЦІ, ЩО:

ПЕРША СЛУЖБА БОЖА

УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

—:—:— відбудеться —:—:—

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 26-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

В годині 7:30 рано.

В ЦЕРКВИ ПІД ч. 16 W. 27th STREET, коло Бродвею в Байон, котру відслужать о. Л. ВЕСОЛОВСЬКИЙ і о. д-р В. КЛОДНИЦЬКИЙ.

Дорогі Браття і Сестри! На це вище згадане Богослуження запрошуємо всіх Вас Браття і Сестри! — Подаємо теж до відома, що Загальні збори всіх парохіян Української Православної Церкви, відбудеться в пятницю, дня 24-го вересня, в год. 7-мій ввечір, в У. Н. Домі. На зборах будуть говорити позамісцеві бесідники. Комітет.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ.! УВАГА!

ЗАХОДАМИ 14-тої СОТНІ ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧИ

—:—:— влаштовується —:—:—

БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 25-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1937 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

35 WEST 19th STREET, BAYONNE, N. J.

Початок в годині 8-мій ввечір. —:— Вступ 35 центів.

Музика першорядна для старших і молоді.

Просимо всіх громадян о чисельну участь. — Комітет.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

TEMPLE BEGUN BY UKRAINIANS

Corner Stone is Laid as 10,000 Watch

While nearly 10,000 persons jammed Martin Ave. near Michigan Ave. to witness the ceremony, the corner stone of the $100,000 Ukrainian National Temple was laid Sunday afternoon by the Very Rev. Leo. I. Sembratovich.

The consecration of the stone followed a parade from the Ukrainian Catholic Church, Clippert and Edward Sts., after a high mass.

The Rev. Father Stephen Tychansky, D. D., of Hamtramck, said that the erection of the building was "one of outstanding importance to Ukrainians." Other speakers were the Very Rev. Father Sembratovich, Dr. A. T. Kibzey and Joseph Charnoske.

The building, which will be three stories and will house a banquet room and an auditorium seating 1,300, will be completed Nov. 30. It is being financed through the efforts of several branches of the Ukrainian National Association of America.

Officers of the Temple who were in charge of the ceremony were Wasyl Chnyr, president; Stephen Chorny, secretary, and Wasyl Bartish, treasurer. On the committee were Dr. Kibzey, Nicholas Shustakewich, Michael Fedytnyk, Nicholas Kiptyk, John Koos and Andrew Hradowsky.

Detroit Free Press, September 20, 1937.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕМЕЙКА, ЛОНГ АЙЛЕНД.

З заручин на Рідну Школу.

На забаві з приводу заручин панни Анни Париляк, дочки гром. Еви Париляк і пок. Івана Париляка, що був головним радним У. Н. Союзу 1900—1902 і 1904—1906, з гром. Андрієм Атаманюком з Джемейки, що відбулися в домі матери молодої 28-го серпня ц. р., присутні гості зложили на заклик пані Еви Париляк на Рідну Школу $5 і переслали до Обєднання.

С. К.

Ясно...

— Чому ти думаєш, Олю, що Петро любиться в тобі?

— Бо, видиш, треба тобі видіти, як він на мене дивиться, кколи видить, що я не виджу, як він на мене дивиться.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (122)

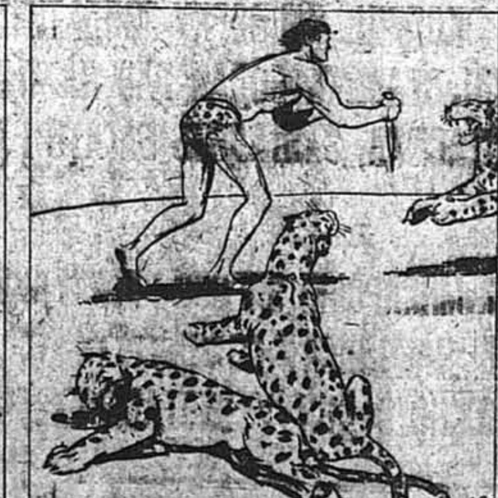
Тарзан у повітрі мав більшу зручність, ніж на землі. Чи, властиво, його противники звірі виявляли меншу зручність у повітрі ніж на землі. Та це на одно виходило. Схопившись високо за поперечку поруччя, Тарзан скоро обернувсь і коли ягуар був у повітрі на шляху до нього, Тарзан собі скочив у повітря і, в дорозі прошив ягуарові груди.

Мертвий ягуар, а з ним Тарзан повалилися на землю. Тіло ягуара послужило Тарзанові за підстілку, що він не потовкся. В однім мигу Тарзан знов зірвавсь, і, вхопивши трупа ягуара, шпурнув ним у другого ягуара. Спантеличений ягуар не вспів утекти від удару мертвого тіла свого товариша й цей удар трохи приголомшив його.

Тарзан почав тимчасом приготовлятися до розправи з останнім ягуаром. Маянці дивилися між стовпці клітки й не йняли віри своїм власним очам. Щось такого вони ще не бачили в своїм житті. Передівсім їх найбільше дивувало це, що Тарзан у цій боротьбі не зраджував найменшого страху. Королева Залія почала набирати для нього великого захоплення.

А Тарзан тимчасом змагався з хижаками з точністю і справністю циркового акробата. Він скакав то направо то наліво, щоб спантеличити хижака, з котрого боку він має надіятися нападу. Він уже поставив був свого противника в таке положення, в якім він міг цілком певно завдати йому смертний удар, коли той звір, що був запаморочений, почав оживати.